

LIETUVOS LIBERALAUS JAUNIMO
PROGRAMINĖS NUOSTATOS

- I. APLINKOSAUGA
- II. EKONOMIKA
- III. KULTŪRA
- IV. NACIONALINIS SAUGUMAS
- V. SOCIALINĖ POLITIKA IR SVEIKATOS APSAUGA
- VI. ŠVIETIMAS IR MOKSLAS
- VII. TEISINĖ SISTEMA IR ŽMOGAUS TEISĖS
- VIII. UŽSIENIO POLITIKA
- IX. VALSTYBĖS VALDYMAS

I. APLINKOSAUGA

Principai, kuriais turėtų būti grįsta Lietuvos Respublikos aplinkosaugos politika:

- Veiksmingas išteklių naudojimas pereinant prie švarios žiedinės ekonomikos;
- Atsinaujinančioji energetika;
- Taršos mažinimas;
- Biologinės įvairovės išlaikymas.

1. Žiedinė ekonomika

1.1. Perdirbimas turi būti skatinamas privalomai grąžinant seną buitinę techniką, elektronikos prietaisus gamintojui.

1.2. Taromatuose turi būti priimamos ir perdirbamos visos pakuotės: stikliniai, plastikiniai buteliai, tetrapakai, maisto produktų taros ir t.t.

1.3. Turi būti skatinamas antrinis panaudojimas ir dalinimasis plečiant ir steigiant DĖK'ui dalijimosi stoteles.

- 1.4. Atskiri maisto atliekų surinkimo konteineriai turi būti privalomi visuose privačiuose namų ūkiuose bei kitose viešųjų įstaigų valdomų nekilnojamojo turto objektų teritorijose.
- 1.5. Turi būti įvesta individuali mokėjimo už faktinį atliekų kiekio išmetimą sistema.
- 1.6. Turi būti skatinamas daugiaburių namų naudojimas.

2. Energetika

- 2.1. Mokestinės lengvatos šildymui turi būti panaikintos.
- 2.2. Turi būti mažinama energetikos sektoriaus priklausomybė nuo iškastinio kuro.
- 2.3. Lietuvos Respublika turėtų importuoti elektros energiją, kuri išgaunama tik iš atsinaujinančių energijos šaltinių.
- 2.4. Siekti labiau išnaudoti biudujų teikiamą potencialą.
- 2.5. Užtikrinti efektyvią paramą geotermijai.

3. Taršos mažinimas

- 3.1. Leidžiamas teršimo normas turi nustatyti aplinkos apsaugos institucijos, taip pat norma turi atitikti Europos Komisijos Europos žaliojo kurso strategiją.
- 3.2. Nustačius, kad viršyta taršos norma, turi būti vadovaujama principu „teršėjas moka“. Mokama bauda turi būti skiriama padarytai žalai pašalinti ir aplinkos apsaugos institucijų veiklai finansuoti. Tokiu būdu šios institucijos būtų pačios save išlaikančios organizacijos.
- 3.3. Valstybė turi remti aplinką tausojančias inovacijas diegti norinčius verslus.
- 3.4. Valstybė turi siekti plėtoti švaresnį ir sveikesnį viešąjį transportą.
- 3.5. Valstybė turėtų skatinti nenaudoti neekologiškų žaliavų panaudojimo apšiltinant nekilnojamojo turto objektus.
- 3.6. Valstybės iniciatyva turėtų būti skatinamas proporcinis natūralių pievų kiekis kompleksiniuose ūkiuose.
- 3.7. Turi būti plėtojamas elektrinių geležinkelių tinklas tiek žmonėms, tiek kroviniams.
- 3.8. Elektromobilių įsigijimas turi būti dar labiau skatinamas. Elektromobilių įkrovimo stotelių tinklas, kuris naudotų šviesią elektrą, t.y., kur iškastinio kuro energija nenaudojama, turi būti sparčiau vystomas.
- 3.9. Į Lietuvos Respublikos rinką importuojamų produktų gamybos procesas turėtų atitikti ES reglamentuojamus ekologijos reikalavimus, jeigu produktas yra gaminamas ir atgabenamas iš valstybės teritorijos, kuri nepriklauso ES.

- 3.10. Valstybės parama atliekų deginimui turi būti mažinama, kol galiausiai būtų panaikinta.
- 3.11. Užtikrinti sąžiningą esamų įstatymų dėl Astravo Atominės Elektrinės Gudijoje laikymąsi ir vykdymą.

4. Biologinė įvairovė

- 4.1. Siekti neutralizuoti poveikį klimatui ir užtikrinti sveiką aplinką, pradėti gerinti Lietuvos miškų kokybę bei didinti jų kiekį: sodinami nauji medžiai ir atkuriami pažeisti ar nualinti miškai.
- 4.2. Skatinti importą, kuriuo neprisidedama prie miškų naikinimo kitose pasaulio valstybėse.
- 4.3. Plynojo lauko miškų kirtimas turėtų būti draudžiamas.
- 4.4. Didinti saugomų teritorijų skaičių ir plėsti saugomų gamtos objektų sąrašą.

II. EKONOMIKA

1. Mokesčių ir biudžeto politika

- 1.1. Mokesčių sistema turi būti aiški, stabili, nekeičiama atgaline data ir reglamentuota įstatymais, o ne Vyriausybės nutarimais.
- 1.2. Siekiant didinti Lietuvos investicinį patrauklumą, turėtų būti apmokestinamas tik iš dividendų išmokamas pelnas. Ilgainiui pamažu turėtų būti atsisakoma pelno mokesčio.
- 1.3. Akcizo mokestis alkoholiui, tabakui ir jo produktams turi būti nebedidinamas, atsižvelgiant į šių prekių nelankstumą rinkoje bei akcizų lygį kaimyninėse valstybėse.
- 1.4. „Sodros įmokų lubos“ turi būti toliau nuosekliai mažinamos, skatinant aukštą pridėtinę vertę sukuriančių darbo vietų plėtimą Lietuvoje bei užsienio investicijas.
- 1.5. Visi tarifiniai (muitai) ir netarifiniai prekybos apribojimai turi būti mažinami kaip varžantys prekybos laisvę, apribojantys darbo pasidalijimo galimybes, apsaugantys vietinius gamintojus nuo konkurencijos, didinantys prekių ir paslaugų kainas bei trukdantys efektyvios ir konkurencingos ekonomikos susiformavimui su strateginiais partneriais.

2. Investicijos ir valstybės turtas

- 2.1. Valstybės investicijos turi būti efektyvios ir tikslingos.

2.2. Valstybinės įmonės turi būti privatizuotos (išskyrus Lietuvos Respublikos strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčios įmonės). Valstybė turi parduoti turimas ūkio subjektų akcijas.

2.3. Investuoti ir kurti darbo vietas Lietuvoje turi būti patrauklu ir paprasta, efektyvinant mokesčių, reguliavimo, nuosavybės teisių gynimo sistemas.

3. Darbo santykiai

3.1. Minimalaus mėnesinio atlyginimo (MMA) bei vidutinio darbo užmokesčio (VDU) santykis neturėtų viršyti 40 %. Svarstant didinti MMA, svarbu gerai įvertinti tokius kriterijus, kaip šalies ūkio sektorius, veiklos pobūdis, šešėlinės ekonomikos dydis, infliacija, darbo produktyvumo lygis ir pan.

3.2. Migracijos politika turi būti orientuota į didesnę darbo jėgos pritraukimą iš kitų šalių – taikomos paprastesnės procedūros, mažesnė administracinė ir reguliavimo našta.

3.3. Siekiant gerinti įsidarbinimo sąlygas, turi būti įteisintos nulinės („tuščios“) darbo sutartys.

3.4. Darbo kodeksas turi būti tobulinamas, siekiant leisti lanksčiai derinti darbuotojų ir darbdavių interesus.

4. Regioninė politika

4.1. Siekiant Lietuvos ekonomikos augimo, turi būti vystomi industriniai centrai regionuose.

4.2. Turi būti kuriamas tvaresnis susisiekimo tinklas tarp regioninių centrų, siekiant kurti aukštesnę ekonominę vertę.

III. KULTŪRA

Principai, kuriais turėtų būti grįsta Lietuvos Respublikos kultūros politika:

- Atvirumas įvairovei;
- Autonomiškumas;
- Kūrybinė laisvė;
- Prieinamumas;
- Tarptautiškumas;
- Mecenatystė.

1. Valstybės ir kultūros santykis

1.1. Kultūra reprezentuoja valstybės dvasinį gyvenimą pasaulio ir jos pačios atžvilgiu. Kadangi ji yra iš dalies reprezentacinė, jos kriterijais laikomi tarptautiniai konkursai ir moksliniai tyrimai. Valstybė neremia masinės kultūros.

1.2. Kultūra skatina visuomenės tapatybės paieškas ir jos išraiškos formas, suteikia terpę saviraiškai bei prisideda prie valstybės ekonominio potencialo auginimo.

1.3. Į kultūrą žvelgiame ne tik kaip į aparatą, gaminantį meną, bet ir kaip į terpę augti bei formotis laisvai asmenybei. Valstybė negali reguliuoti kultūros turinio normų, neatsižvelgdama į žmogaus teises.

1.4. Siekiant labiau atviros kultūros, vykdomas dėmesio kultūrai išlyginimas regionuose, kultūros žmonės skatinami veikti ne tik didžiuosiuose miestuose, bet ir regionuose. Švietimas pasitelkiamas kovojant su stagnacija kultūros srityje.

1.5. Valstybė skatina kultūros eksportą į užsienio valstybes, taip prisidedama prie valstybės populiarinimo, sukuria ekonominį potencialą Lietuvos kultūros produktams ir augina kūrėjų norą dirbti.

1.6. Su kultūra dirbančios įstaigos turi būti optimizuotos. Šalyje veikia minimalus valstybinių kultūros įstaigų skaičius, skatinant steigti privačioms įmonėms veikiančioms kultūros srityje.

2. Privataus sektoriaus įsitraukimas į kultūros veiklą ir finansavimą

2.1. Privačios įmonės ir asmenys suvokia kultūros teikiamą vertę, todėl turi būti sudaromos kuo geresnės sąlygos mecenavimui ir prieinamumui.

2.2. Augant ekonomikai ir Lietuvos gyventojams patiems išleidžiant vis daugiau lėšų kultūrai, valstybinis kultūros finansavimas turi palaipsniui mažėti iki minimumo.

3. Kultūros prieinamumo visuomenei gerinimas

3.1. Siekiant ateities kartų kultūrinio išprusimo, skatiname pradėti ugdyti kultūros pažinimą nuo mažens.

3.2. Skatiname kultūros įstaigas skleisti informaciją apie galimybes, pasinaudoti jų siūlomomis paslaugomis, kuo mažesnėmis sąnaudomis siekiant didesnio visuomenės lankomumo.

3.3. Plėsti skaitmenizaciją kultūros srityje: kultūros objektai turi būti lengvai pasiekiami skaitmeninėje erdvėje.

IV. NACIONALINIS SAUGUMAS

1. Karinė diplomatija ir žvalgyba

1.1. Lietuvai reikalingos nepriekaištingai dirbančios žvalgybos institucijos, besikeičiančios informacija su sąjungininkais, tačiau būtina užtikrinti, kad nebūtų pažeidžiamos žmogaus teisės.

1.2. Visavertiška NATO ir ES darbotvarkė – strateginis ir vertybinis Lietuvos Respublikos tikslas. Būtina siekti, kad euroatlantinė NATO ir ES gynybos pajėgumų integracija atitiktų LR nacionalinio saugumo interesus. Lygiavertiškai svarbu, kad Lietuvos saugumo interesai būtų NATO ir ES bendruose gynybos prioritetuose.

1.3. Lietuva privalo vykdyti tarptautinius įsipareigojimus savo sąjungininkams.

2. Kibernetinis saugumas

2.1. Lietuva turi siekti lyderystės kibernetinio saugumo srityje NATO ir ES.

2.2. Valstybė turi siekti verslo bei mokslo įstaigų partnerystės su ginkluotosiomis pajėgomis kibernetinio saugumo srityje.

2.3. Kibernetinio saugumo institucijos privalo vengti asmenų sekimo bei privačių duomenų stebėjimo.

3. Kariuomenė ir visuomenė

3.1. Ginkluotosios pajėgos turi kuo labiau atspindėti visuomenę, todėl kariuomenė turi siekti įtraukti visų socialinių grupių atstovus.

3.2. Įstaigos, dirbančios su krašto apsauga, turi siekti kuo glaudesnio bendradarbiavimo su nevyriausybinėmis organizacijomis (NVO).

3.3. Turi būti suteikiama galimybė atlikti alternatyviąją krašto apsaugos tarnybą nevyriausybiniuose organizacijose bei kitose su gynybos sektoriumi netiesiogiai susijusiose įstaigose.

3.4. Privaloma gerinti alternatyvios krašto apsaugos tarnybos infrastruktūrą bei didinti žinomumą.

3.5. Vietoje pradinės privalomosios karo tarnybos turi būti skatinama tarnyba Krašto apsaugos savanorių pajėgose bei kita aktyviojo rezervo tarnyba kariuomenėje.

3.6. Lietuvos kariuomenės padaliniai privalo būti pasiruošę padėti civilinei valdžiai valstybėje paskelbus ekstremaliąją bei nepaprastąją padėtį.

3.7. Kariuomenė privalo turėti kokybiškai dirbančią psichologinės paramos sistemą bei, pagal poreikį, įvairių Lietuvoje registruotų religinių bendrijų dvasininkus ordinariate.

4. Kariuomenės sudėtis

4.1. Lietuvos kariuomenė – paremta profesinės tarnybos kariais, kariais savanoriais ir kitais aktyviojo rezervo kariais.

4.2. Esant nepalankiai geopolitinei situacijai ir šaukiant karius į nuolatinę privalomąją karo tarnybą, privalo būti taikomi lygių galimybių ir pareigų principai – vienodomis sąlygomis turi būti šaukiami tiek vaikinai, tiek merginos, vietoje loterijos turėtų būti vienodai šaukiami visi galintys būti pašaukti jaunuoliai.

4.3. Veikiant NPPKT, turi būti skatinama galimybė pasirinkti kario savanorio/aktyviojo rezervo tarnybą. NPPKT kariai esant galimybei turėtų būti skiriami į jų išsilavinimą bei talentą atitinkančias pareigas.

5. Krašto gynybos finansavimas

5.1. Lietuvos gynybos biudžetas turi būti ne mažesnis nei reikalauja NATO bei ES nustatyti kriterijai ir geopolitinė situacija.

5.2. Lietuvos gynybai skiriamos lėšos turi būti valdomos skaidriai ir naudojamos efektyviai.

5.3. Turi būti plečiamos bei modernizuojamos visos kariuomenės pajėgos – Oro pajėgos, Jūrų pajėgos ir Specialiųjų operacijų pajėgos, neapsiribojant tik Sausumos pajėgomis.

V. SOCIALINĖ POLITIKA IR SVEIKATOS APSAUGA

1. Socialinė politika

1.1. Valstybės perskirstomų lėšų kiekis turi būti nuosekliai mažinamas. Esant galimybei, valstybės parama turėtų būti teikiama tik skurdžiausiai gyvenantiems asmenims.

1.2. Socialinio draudimo sistema turi būti grindžiama tiek privalomu, tiek savanorišku draudimu. Gyventojai turi teisę draustis privačiuose fonduose.

1.3. Socialinio draudimo fondo (Sodra) išmokos turi būti mokamos tik iš Sodros biudžeto.

1.4. Privatus gyventojų draudimas turi būti savanoriškas, o ne privalomas. Valstybė turi sudaryti galimybes pensiją kaupti privačiuose fonduose.

1.5. „Vaiko pinigų“ išmokos privalo būti panaikintos. Socialinės rizikos šeimų problemos turi būti sprendžiamos kompleksiskai, pasitelkiant ne tik finansines priemones.

1.6 Valstybė bendradarbiaudama su neįgalių asmenų organizacijomis privalo užtikrinti visokeriopą žmonių su negalia įtraukimą į darbo rinką bei užtikrinti šių žmonių švietimo galimybes.

2. Sveikatos apsauga

2.1. Valstybė turi skirti dėmesį ligų prevencijai ir sveikai gyvensenai.

2.2. Privalomojo sveikatos draudimo fondas (PSDF) turi būti valdomas atsakingai. Valstybė privalo į PSDF pervesti visas lėšas už valstybės draudžiamuosius asmenis.

2.3. Sveikatos apsaugos sistema turi rūpintis gyventojų psichikos sveikata, psichiatrija turi būti destigmatizuota.

2.4. Psichoaktyvias medžiagas vartojantiems asmenims turi būti suteikiama reikalinga pagalba, įskaitant ir priklausomybių gydymą.

2.5. Valstybės ir savivaldybių asmens sveikatos priežiūros įstaigų tinklas turi būti reformuotas, kad atitiktų paciento ir visuomenės interesus.

2.6. Siekiant efektyvesnio sveikatos priežiūros paslaugų teikimo, turėtų būti įvestos oficialios priemokos už paslaugas.

2.7. Licencijuotose gydymo įstaigose turi būti remiamasi tik įrodymais pagrįsta medicina. Pacientai turi būti šviečiami apie mokslu nepagrįstos praktikos keliamas grėsmes.

2.8. Nevyriausybinės organizacijos turi būti kuo daugiau įtraukiamos į sveikatos apsaugos sistemą, atitinkamai joms turi būti skiriamas finansavimas.

2.9. Buvimas organų donoru privalo būti laisvas žmogaus pasirinkimas.

2.10. Lietuviška sveikatos draudimo kortelė turi garantuoti būtinają pagalbą kuo daugiau pasaulio šalių.

2.11. Turi būti sukurta laisvai rinkai artimesnė gydytojų rezidentų įdarbinimo sistema, leidžianti gydytojui rezidentui laisvai pasirinkti savo darbo vietą šalyje bent pusei rezidentūros termino.

2.12. Valstybės ir savivaldybių įstaigose dirbantys sveikatos priežiūros specialistai turi gauti konkurencingą atlyginimą bei adekvačias darbo sąlygas.

2.13. Turi būti sukurta adekvati pacientų ir sveikatos paslaugų teikėjų ginčų tvarka – sveikatos priežiūros specialistų klaidos neturi užtraukti baudžiamosios atsakomybės.

2.14. Siekiant daugiau demokratijos, autonomiškumo ir skaidrumo, reikalinga kokybiškai ir skaidriai veikianti sveikatos priežiūros specialistų savivaldos įstaiga, galinti perimti dalį SAM kompetencijų.

2.15. Translyčių asmenų lyties keitimo operacijos turėtų būti finansuojamos iš PSDF. LGBT+ asmenys neturi patirti diskriminacijos sveikatos sektoriuje.

2.16. Valstybė privalo užtikrinti žmonių seksualines ir reprodukcinės teises (SHRH), įskaitant teisę į abortą.

2.17. Lietuvoje turi galioti dirbtinio apvaisinimo įstatymas, paremtas tik mokslu ir sekuliariomis vertybėmis.

2.18. Valstybė turi ginti žmonių teisę į sveikatą.

2.19. Užtikrinant teisę į sveikatą, į priešmokyklinio ugdymo įstaigas turi būti leidžiami tik numatytaisiais skiepais skiepyti vaikai, jei tam nėra kontraindikacijų.

VI. ŠVIETIMAS IR MOKSLAS

1. Bendrasis lygis

1.1. Tęsiama švietimo struktūrinė reforma – gerinamas mokymo turinys (skatinamas kritinis mąstymas, komandinis darbas, sprendimų priėmimas). Švelniųjų gabumų ugdymui turi būti skiriamas didesnis dėmesys.

1.2. Siekiama, kad mokiniai būtų vertinami ne tik pagal galutinius brandos egzaminų rezultatus, bet turėtų ir tarpinius atsiskaitymus, kurie sudarytų galutinį dalyko įvertinimą.

1.3. Maksimaliai skaitmeninami mokymo/mokymosi įrankiai ugdymo įstaigose.

1.4. Į mokymosi programą turi būti integruotas:

- Finansinis ir administracinis raštingumas;
- Lytinis ugdymas;
- Pilietiškumo ugdymas;
- Filosofinis ugdymas;
- IT raštingumas.

1.5. Tiek savivaldybių ir valstybės, tiek privačios mokyklos neturi būti diskriminuojamos pagal krepšelio skyrimą.

2. Profesinis ugdymas

- 2.1. Profesinio ugdymo mokyklų prestižas turėtų būti keliamas, gerinant mokyklų ugdymo kokybę.
- 2.2. Modernizuojamas profesinio ugdymo įstaigų inventorių, taip ruošiant kvalifikuotus darbuotojus.
- 2.3. Vietinės privataus kapitalo įmonės skatinamos investuoti į profesinio rengimo įstaigas, taip užtikrinant reikiamą darbo jėgos kiekį.
- 2.4. Siūlyti vietinėms įmonėms profesinio rengimo įstaigose steigti sau reikalingų specialistų paruošimo programą.

3. Aukštasis mokslas

- 3.1. Aukštasis mokslas privalo išlikti nemokamas tik itin gabiems bei motyvuotiems studentams.
- 3.2. Studijų kokybė turi būti periodiškai atnaujinama remiantis geriausiais užsienio ir nacionaliniais pavyzdžiais.
- 3.3. Kvalifikuotų specialistų atlyginimai aukštojo mokslo srityje turi periodiškai augti. Būtina siekti optimizuoti aukštųjų mokyklų tinklą jas sujungiant, taip didinant gaunamo išsilavinimo vertę rinkoje.
- 3.4. Būtina didinti stipendijas, skiriamas itin gerai besimokantiems studentams.
- 3.5. Stojant į aukštąsias mokyklas, turi būti atsižvelgiama į mokinio motyvacinę ir rekomendacinę(-ius) laišką(-us), motyvacinę pokalbį.

4. Neformalus švietimas

- 4.1. Gerinamas neformaliojo švietimo mokymo turinys: neformalusis vaikų švietimo krepšelis privalo išlikti ir pagal poreikį augti.
- 4.2. Gerinamas prieinamumas bei pasiūlos įvairovė: skirtingi ir kokybiški neformalaus švietimo užsiėmimai turi padengti kuo daugiau Lietuvos teritorijos.
- 4.3. Patirtis visuomeninėse veiklose privalo būti įvertinta švietimo įstaigų: nevyriausybinėse organizacijose ir kitose visuomeninėse veiklose įgyta patirtis privalo būti įvertinta stojant į aukštąsias mokyklas.

5. Edukacija ir mokslas

5.1. Licencijuoti internetiniai kursai ir alternatyvus/savarankiškas mokymasis: vidurinį išsilavinimą teikiančiose įstaigose bei aukštosiose mokyklose už baigtus licencijuotus internetinius kursus turi būti suteikiamas atitinkamas įvertinimas.

5.2. Bendrojo ugdymo mokyklos bei aukštosios mokyklos turi skatinti alternatyvų bei savarankišką mokymąsi, už juos turi būti suteikiamas atitinkamas įvertinimas.

5.3. Moksliniai tyrimai turi būti skatinami ir finansuojami mecenatystės principu atsižvelgiant į rinkos poreikius.

5.4. Pedagogai ir moksleiviai turi būti pilnai apmokyti naudotis internetinėmis mokymosi platformomis ir esant poreikiui naudotis jomis.

VII. TEISINĖ SISTEMA IR ŽMOGAUS TEISĖS

1. Teisinės sistemos darna

1.1. Teisės normos kyla iš visuomenės interesų ir jos valios. Įstatymo viršenybė yra vienas iš svarbiausių pilietinės visuomenės bruožų.

1.2. Pagrindinė valstybės funkcija yra užtikrinti kiekvieno asmens ir visos visuomenės saugumą. Žmogaus teisės negali būti neproporcingai ribojamos kovos su nusikalstamumu, dėl tautos moralės gynimo ar kitu pretekstu.

1.3. Nusikaltėlis savo aukai turi atlyginti padarytą materialinę ir moralinę žalą. Ši norma turi būti įtvirtinta įstatymuose. Žalos dydį turi nustatyti teismas.

1.4. Veikos, kurios nėra nukreiptos prieš asmenį, jo nuosavybę ar teises, arba nekelia didelės grėsmės visuomenės tvarkai ir žmonių saugumui, neturi būti laikomos baudžiamaisiais nusikaltimais.

1.5. Laisvės atėmimo bausmės taikymas turi būti siaurinamas. Dažniau turėtų būti taikomos piniginės baudos, lygtinis nuteisimas arba viešieji darbai.

2. Žmogaus teisės

2.1. Valstybės teisinė sistema turi būti paremta principu: leidžiama viskas, kas nedraudžiama. Valstybė neturi stengtis reguliuoti visko.

2.2. Prostitucija turi būti legalizuota ir reglamentuota.

2.3. Lengvieji narkotikai turi būti reglamentuoti ir legalizuoti.

2.4. Sunkiųjų narkotikų vartojimas turi būti dekriminalizuotas.

- 2.5. Valstybėje turi veikti efektyvi narkotikų prevencijos programa, pagalba žmonėms, kenčiantiems nuo priklausomybės azartiniais žaidimais, alkoholio, narkotinių medžiagų.
- 2.6. Tos pačios lyties porų santuokos ir įvaikinimas turi būti įteisintas.
- 2.7. Translyčiai asmenys turi turėti teisę pasikeisti asmens tapatybės dokumentus ir gauti reikalingas sveikatos priežiūros paslaugas iš PSDF fondo.
- 2.8. Eutanazija turi būti įteisinta.
- 2.9. Valstybėje garantuojamos sąlygos lyčių lygybei – moterų ir vyrų lygių galimybių užtikrinimas.
- 2.10. Žodžio laisvė yra vienas iš svarbiausių demokratinės valstybės bruožų. Visuomenės teisę žinoti įgyvendina laisva ir nevaržoma žurnalistų bendruomenė. Valstybė privalo pasirūpinti, jog žurnalistai turėtų galimybę pasiekti jų darbui reikalingus duomenis.
- 2.11. Valstybėje garantuojama teisė į minties, sąžinės ir religijos laisvę. Kiekvienas žmogus turi laisvę keisti savo religiją, taip pat gali laisvai išpažinti ir skelbti savo tikėjimą.

3. Tautinės mažumos

- 3.1. Valstybė užtikrina tautinių mažumų teises. Kiekvienas Lietuvos Respublikos pilietis ir nuolatinis gyventojas, nepaisant jo tautybės, kalbos ar religijos, yra valstybės dalis.
- 3.2. Lotyniškos abėcėlės nelietuviški rašmenys asmens tapatybės dokumentuose turi būti įteisinti.
- 3.3. Gausiai gyvenamose tautinių mažumų vietovėse vietovardžių pavadinimai gali būti rašomi dvejomis kalbomis.
- 3.4. Užtikrinama galimybė veikti švietimo įstaigoms, kuriose mokoma tautinių mažumų kalbomis.

VIII. UŽSIENIO POLITIKA

Principai, kuriais turėtų būti grįsta Lietuvos Respublikos užsienio politika:

- Daugiašališkumas;
- Teisės viršenybė;
- Liberalios demokratijos puoselėjimas;
- Žmogaus teisės;
- Tautų apsisprendimo teisė;
- Vertybėmis, o ne vien tik ekonomine ir materialia nauda grįsta politika.

1. Pagrindiniai Lietuvos užsienio politikos tikslai

- 1.1. Nacionalinio valstybės saugumo ir teritorinio vientisumo užtikrinimas.
- 1.2. Lietuvos politinių, ekonominių ir kultūrinių interesų santykiuose su kitomis valstybėmis formavimas ir vystymas tarptautiniame lygmenyje.
- 1.3. Tamprūs ryšiai su užsienio lietuvių bendruomenėmis ir efektyvi konsulinė veikla.

2. Lietuvos užsienio politikos prioritetai

- 2.1. Siekiant išlaikyti ryšį su užsienyje gyvenančiais Lietuvos piliečiais, Lietuvos Respublikoje privalo būti įteisintas pilietybės išsaugojimo ir daugybinės pilietybės įgijimo institutas.
- 2.2. Finansavimas diplomatijai turi didėti. Lietuvos Respublikos diplomatiniai santykiai privalo būti profesionalūs, kūrybingi, veržlūs ir kompetentingi.
- 2.3. Siekti, kad Lietuvos Respublikos piliečiams kuo daugiau pasaulio valstybių taikytų bevizį režimą.
- 2.4. Lietuvos Respublika turi palaikyti idėją, kad visos tautos turi teisę į demokratiją ir politinę nepriklausomybę.

3. Narystė Europos Sąjungoje

- 3.1. Lietuvos Respublika privalo palaikyti gilesnę ES integraciją visose įmanomose srityse.
- 3.2. Lietuvos Respublika turėtų aktyviai siekti kuo gilesnės ES valstybių ginkluotųjų pajėgų integracijos.
- 3.3. Europos Sąjunga turėtų plėstis ir užtikrinti galimybę visoms šalims, kurios atitinka Kopenhagos kriterijus, prisijungti prie bendrijos. Lietuvos Respublika privalo būti aktyvi šių šalių rėmėja, dalintis savo patirtimi ir ekspertize, taip pat palaikyti Balkanų ir Rytų partnerystės šalių Europines ambicijas.

4. Narystė NATO

- 4.1. Lietuvos Respublika privalo būti pozityvi, proaktyvi veikėja NATO, siekti, kad NATO sąjungininkai taip pat siektų užsibrėžtų finansavimo ir kitų tikslų kolektyvinės gynybos stiprinime ir vykdyme.
- 4.2. Lietuvos Respublikos išlaidos karinėms reikmėms privalo išlikti ne mažesnės kaip du procentai nuo BVP.

4.3. Lietuvos Respublika turėtų siekti, kad Baltijos šalyse atsirastų nuolatinės NATO paramos pajėgos.

5. Lietuvos Respublika pasaulyje

5.1. Lietuvos Respublikos dialogas ir prasmingas bendradarbiavimas įvairiose srityse su autoritarinėmis šalimis galimas tik tuo atveju, jeigu konkrečiai apibrėžtos valstybės besąlygiškai vykdys tarptautinės teisės normas, gerbs žmogaus teises, kitų valstybių teritorinį vientisumą ir apsisprendimo teisę.

5.2. Lietuvos Respublika privalo garsiai pasisakyti už liberalios demokratijos, žmogaus teisių ir teisės viršenybės vertybes. Bet kokie šių principų pažeidimai reikalauja griežto ir vienareikšmiško atsako iš Lietuvos Respublikos atstovų.

5.3. Lietuvos Respublika turėtų būti patikima, prognozuojama sąjungininkė, teikti humanitarinę pagalbą paveiktoms valstybėms karinių konfliktų, stichinių nelaimių, kitų krizių metu.

5.4. Lietuvos Respublikos finansavimas vystomajam bendradarbiavimui turėtų atitikti ES keliamus reikalavimus ir juos viršyti, jeigu yra galimybė tai įgyvendinti.

5.5. Lietuvos Respublika privalo būti lyderė ir aktyvi veikėja pasaulinėje klimato politikoje – privalu burti regiono, ES, pasaulinio lygio partnerius vieningai veiklai, siekiant, kad būtų užtikrintas kuo spartesnis klimato krizės keliamų pavojų minimizavimas.

5.6. Lietuvos Respublika turėtų imtis iniciatyvos ir kibernetinėje erdvėje. Privalu imtis lyderystės ir skatinti savo sąjungininkus vystyti nuo potencialiai priešiškų valstybių nepriklausomą infrastruktūrą, vystyti dirbtinio intelekto pajėgumus, riboti visas visuotinio sekimo iniciatyvas šalyje ir regione.

IX. VALSTYBĖS VALDYMAS

1. Rinkimai

1.1. Teisę kelti savo kandidatūrą į Seimą turi visi Lietuvos piliečiai sulaukę 18 metų amžiaus.

1.2. Seimas renkamas tik pagal proporcinio atstovavimo sistemą. Politinėms partijoms taikoma minimali 5 % rinkimų kartelė, koaliciniams sąrašams – 7 % kartelė.

1.3. Seimo narių skaičius negali būti mažinamas. Parlamentą sudaro 141 išrinktas Tautos atstovas.

1.4. Rinkimų teisę turi asmenys, kuriems rinkimų dieną yra sukakę 16 metų.

2. Savivalda

2.1. Savivaldos institucija turi atitikti savo funkciją – sudaryti sąlygas piliečiams tvarkyti savo reikalus. Tam pirmiausia reikia išplėsti savivaldybių teises, atitinkamai mažinant centrinės valdžios galias.

2.2. Miestų savivaldybių seniūnaitijų svarba turi augti, todėl seniūnaitijos turi turėti savo biudžetus mažiems infrastruktūros projektams įgyvendinti. Tokiu būdu bus stiprinamos bendruomenės, dalis funkcijų iš savivaldybės perkeliama arčiau žmonių.

2.3. Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio ir Alytaus rajonų žiedinės savivaldybės aplink didžiuosius Lietuvos miestus turi būti sujungtos su miestų savivaldybėmis, siekiant gerinti gyventojų gyvenimo kokybę ir mažinti biurokratinį aparatą.

2.4. Savivaldybės privalo turėti dalyvaujamuosius (bendruomenių) biudžetus, kur balsuodami gyventojai galėtų spręsti, kokiems infrastruktūros projektams skirti finansavimą.

2.5. Savivaldybės turi suteikti teisę gyventojams stebėti savivaldybių tarybų posėdžius tiek tarybos posėdžių salėse, tiek virtualioje erdvėje.

2.6. Visi savivaldybių tarybų posėdžių metu priimti dokumentai turi būti viešinami ir prieinami gyventojams virtualioje erdvėje.

3. Vyriausybė

3.1. Ministerijų struktūra ir infrastruktūra turi būti kuo labiau optimizuota, nesumažinant darbo kokybės ir produktyvumo. Turi būti naudojama kiek įmanoma daugiau modernių technologijų, siekiant sumažinti biurokratizmą ir regioninę atskirtį.

3.2. Įgyvendinama „Ministerijų miestelio“ idėja. Visos Vyriausybės ministerijos ir departamentai įkurdintos po „vienu stogu“, taip sumažinant šiuo metu ministerijų pastatams skiriamus asignavimus, darbuotojams tenkantį bendrą plotą ir energines sąnaudas, taip pat įrengiant šiuolaikiškas darbo vietas tarnautojams.

3.3. Vyriausybė turi užtikrinti skaidrą NVO teikiamą finansavimą, pateikdami išsamias ataskaitas virtualioje erdvėje bei suteikdama visoms NVO vienodas galimybes siekti teikiamo finansavimo.

4. Teismai

4.1. Sukurta teismų sistema turi būti toliau tobulinama ir stiprinama. Tam ypatingos reikšmės turi profesionalaus teisėjų korpuso formavimas.

4.2. Turi būti užtikrinta kuo didesnė teisminės valdžios nepriklausomybė nuo kitų valdžių. Jokiais atvejais neleistinas Vyriausybės kišimasis į teisminės valdžios veiklą. Teisėjų nepriklausomumą užtikrina aiškūs įstatymai bei griežti finansavimo šaltiniai. Teisėjų atlyginimai gali būti keičiami tik įstatymu. Teisėjų atrankos ir skyrimo sistema turi būti skaidri.

4.3. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teisėjų skyrimas turi būti neišvengiamybė.

5. Viešasis sektorius

5.1. Viešojo administravimo įstaigų skaičius turi būti mažinamas, siaurinant valstybės vykdomas funkcijas, atsisakant institucijų, kurios dubliuoja kitų institucijų darbą, ir didinant valstybės institucijų sistemos veiklos efektyvumą. Valdininkų ir kitų viešojo sektoriaus darbuotojų skaičiaus augimas tuo atveju, kai augimui nėra būtinybės, traktuotinas kaip ydingo struktūros valdymo požymis.

5.2. Už savo mokamus mokesčius piliečiai turi teisę gauti aukšto lygio aptarnavimą viešojo sektoriaus įstaigose.

5.3. Valstybė plėtoja elektroninės valdžios (*e-government*) galimybes ir prieinamumą piliečiams. Visos valstybės ir savivaldybės institucijų teikiamas paslaugas piliečiai turi gauti interneto pagalba.